

En omfattande trädflytt i Göteborg

Hela 293 träd har flyttats, ett av dem denna kinesiska sekvoja som flyttats från Liseberg till Jubileumsparken.

Flyttad bok
augusti 2021.

Västlänken är en påbörjad byggnation som ska förbättra pendel- och regiontågsnätet i Göteborg. Under 2026 beräknas en åtta kilometer lång dubbelsidig järnväg med sex kilometer tunnlar stå klar. Det har funnits en hög ambition om att bevara träd som påverkas av byggnationerna.

FÖRFATTARE: JENNY JANSSON,
SVENSKA TRÄDFÖRENINGEN

Örjan Stål är landskapsingenjör och har arbetat över 28 år med tekniska lösningar för träd och infrastruktur. Han har arbetat som byggleddare för skydd och bevarande av träd i projektet. Örjan ställde, tillsammans med Bertil Prelog från VEAB Mark och Trädgård AB (skötselentreprenör för de flyttade träden) upp på en intervju om det intressanta projektet som visar att träden inte alltid får stryka på foten i större infrastruktur-satsningar. ▼

Hur många träd berörs av byggnationen Västlänken?

1429 stycken träd stod i arbetsområdet för det nya järnvägsspåret. 850 träd kunde skyddas på plats och 329 träd flyttades. Av de 329 träd som flyttades planterades 100 stycken av dem direkt på ny växtplats i staden. 229 stycken flyttades temporärt till en plantskola innan de planteras på den nya växtplatsen, oftast i nära anslutning till den plats de flyttats från. 250 stycken träd kunde varken bevaras eller flyttas och de ersätts därför med ett nytt träd.

Vart planteras träden som flyttats bort?

100 stycken träd flyttades direkt till olika parker i Göteborg där de fått en ny växtplats. Jubileumsparken fick cirka 40 träd inför firandet av Göteborgs 400 års jubileum, ett av dem är en kinesisk sekvoja från Liseberg.

193 stycken träd flyttades till Tollered som är en lokal plantskola 3,5 mil från arbetsområdet. I Tollered har de mellanlagrats i en gynnsam växtbädd med automatbevattning både på krona och rotsystem. Träden har enligt Örjan skötts optimalt med dys-bevattning, fuktmätare och en god löpande skötsel. Dys-bevattning skapar ett duggregn under träden. På så vis är det enklare för vattnet att tränga ned i jorden sakta och samtidigt är det lättare att ha kontroll på vattningens effekt.

Under våren 2022 kommer 40-50 träd flyttas till ett område som heter Kviberg i Norra Göteborg flyttas.

En del träd ska tillbaka till sin ursprungsplats eller åtminstone så nära som möjligt. Det gäller bland annat 60 stycken 45-åriga lindar som ska stå i en allé när västlänken är klar. Dessa lindar växer mycket på plantskolan i Tollered och de måste beskäras nu för att överhuvudtaget kunna flyttas senare ungefär 2024-2026.

Hur mycket vatten går åt för att hålla träden vid liv?

Från maj till september har de största träden fått mellan 6 000 – 8 000 liter vatten i veckan. Det kan jämföras med de mindre träden som bara har behövt 300-400 liter.

Är det säkert att träden klarar en flytt?

Träd bör vara i god kondition innan flytt om det ska vara värt besväret. Ett vitalt träd har goda chanser för att klara sig bra

Träd som temporärt flyttats till plantskolan i Tollered 2017 och 2018. Trädet längst till vänster är en kinesisk sekvoja som tidigare växte vid Universeum, Korsvägen. Det har nu flyttats till en ny växtplats i Jubileumsparken på Hisingen. Fotot togs i augusti 2020.

Boken på bilden flyttas trots sin imponerande storlek med ett stamomfång på 370 cm och en vikt på 187 ton.

om de behandlas rätt.

En trädflytt är naturligtvis både kostsam och riskabel med tanke på allt som kan gå fel både vid flytten och senare i skötseln. Men vid Västlänken har bara 29 av de 293 flyttade träden dött. Totalt sett handlar det om ca 8 % av de träd som har flyttats.

”Man kanske egentligen inte skulle bestämt sig för att flytta de 29 träd som inte klarade sig, men man chansade.” säger Örjan. ”17 av de 29 sattes dessutom ned på mark med för högt grundvattentryck. Det var inte tillräckliga markundersökningar gjorda. Om man planterar nya träd och bara 8 % dör är det fortfarande ▼

"Projektet är i särklass den största satsningen på träd i Sverige och projektet har också uppmärksammats mycket internationellt" säger Örjan Stål, bygglärdare för skydd och bevarande av träd vid Västlänken.

ett bra resultat. Träden som hamnade i högt grundvatten hade ju kunnat klara sig och då skulle bara 10 träd döta. Nyplanterade träd planteras dock också i dåliga markförhållanden ibland."

Vilka träd har flyttats i projektet?

Fem av träden som flyttades vägde över 55 ton styck och det allra största vägde 187 ton. Den bjässen är en bok med stamomfång runt 370 centimeter.

Trädflyttningarna påbörjades under 2017 och har sedan fortsatt ända fram till 2020. Först i år, 2021 har träd flyttats tillbaka i de etapper som är färdigställda.

Finns det någon trädart som inte lämpar sig för flytt och därför inte har flyttats?

Alla som haft god kondition och inte har kunnat stå kvar på sin tidigare växtplats har flyttat, oberoende av art. De mest exotiska arterna som har flyttats är kinesisk sekvoja och strimlönn. Generellt sett har träden som flyttats varit av olika arter som ek, lind, oxel, apel (speciellt prydnadsapel), tallar och körsbär.

Hur går man tillväga vid en flytt av träd?

Rötterna grävs fram för att beskåras med jämna snitt. Maskinen tar sedan upp

träden och en del av trädrötterna trycks då sönder. När trädet ställs ned i marken grävs marken runt trädklumpen upp för att de söndertryckta rötterna kan beskåras. På så sätt undviker man ingångar till svampsjukdomar som på sikt kan ta död på trädet. I den nya växtbädden blandas pimpsten in i jorden för att underlätta en god balans av fukt och syre.

Vad kostar det att flytta så många träd?

Skydd eller flytt av träd beräknas kosta 75 miljoner kronor. Det kan ställas i relation till den totala budgeten på Västlänken som har en budget på 30 miljarder kronor. Enligt Örjan skulle en värdering av träd enligt Alnarpsmodellen troligtvis hamna runt just 75 miljoner kronor eftersom många av träden varit relativt små.

Hur organiseras projektet?

Trafikverket har bekostat hela projektet. Det förberedande arbetet var de trädinventeringar som Göteborgs stad och Trafikverket gjorde under 2014. Göteborgs stad är även med på regelbundna kontroller både vid förberedelser, flytt och vid etableringsskötsel.

Vilka krav ställs på etableringsskötsel av flyttade träd?

En kombinerad upphandling gjordes

av både trädflytt och skötsel. Till alla flyttade träd handlades skötsel för fem år upp. VEAB Mark och trädgård AB vann upphandlingen och enligt Bertil var det tydliga direktiv gällande kraven på vattning, gödsling och övrig skötsel redan från början.

Både år ett och två fick träden vatten varje vecka. År tre vattnades träden varannan vecka, år fyra var tredje vecka och år fem gjordes vattningen vid behov. Fuktmätare sattes upp för att VEAB skulle kunna följa om vattning skett och gått hela vägen ned till den lägsta mätaren som sitter på 80 centimeters djup. Fuktmätarna har visat om vattning behövs. Efter 2-3 dagar ska "fuktkurvan" gå uppåt igen för att träden inte ska drunkna. Bertil berättar att man märker att regnet sällan gör någon nytta vid vattning.

"Fuktmätaren märker sällan av regnvatten såvida det inte är skyfall."

Vad kan man säga mer om arbetet med träd vid Västlänken?

"Projektet är i särklass den största satsningen på träd i Sverige och det har också uppmärksammats mycket internationellt" säger Örjan. "Det gröna kapitalet som är investerat i har kunnat bibehållas istället för att man sågat ned och planterat nytt." ■